

een S.O.I.L. produktie

# Red Rubber

*muziek Dirk D'Haese*  
*libretto Alexander Steyermark*

7 mei (wereldkreatie), 9 mei en 11 mei 1993  
deSingel, Antwerpen

in co-productie met deSingel en Antwerpen Culturele Hoofdstad van Europa 1993  
en met de medewerking van De Munt

## Synopsis

De opera Red Rubber speelt zich af in het kleine dorp Lulonga in Kongo Vrijstaat aan de vooravond van de twintigste eeuw, onder het bewind van Koning Leopold II van België. Kongo is op dat moment bijna geheel staatsdomein, en een groot gedeelte van de opbrengsten uit de uitbuiting van volk en land - vooral door de gedwongen rubberoogst - vloeit naar het privé-kapitaal van Leopold II. De vraag naar rubber op de wereldmarkt is sterk gestegen als gevolg van een nieuwe uitvinding: de opblaasbare band voor fiets en automobiel.

## EERSTE BEDRIJF

### Eerste Scene

Arthur Hodister is de blanke vertegenwoordiger van de Anglo Belgian Indian Rubber Company (ABIR) in het dorp Lulonga. Zeven jaar eerder verliet hij zijn geboortestad Antwerpen in de hoop op het Afrikaanse kontinent naam en fortuin te maken. Om haar gezag in Lulonga te laten gelden laat de ABIR zich bijstaan door een eskader zwarte soldaten, een "leger" gerekruteerd uit vijandige stammen, dat onder leiding van Enkofo geweld en terreur zaait onder de inwoners van Lulonga.

In het dorp hebben zich onlangs ook een Amerikaans protestants zendeling, Harris Birkin, en zijn vrouw Fiona, een amateurfotografe, gevestigd. Fiona bezoekt Hodister en wijst hem op het machtsmisbruik en de wreedheden van Enkofo tegenover de dorpsbewoners. Zij stelt het zendelingswerk van haar man als voorbeeld van al het goede dat de blanke zou kunnen doen voor de inwoners van Lulonga. Harris komt binnen met Lontulu, de twaalfjarige zoon van dorpshoofd Nzinga. Harris heeft Lontulu onder zijn hoede genomen en is trots op zijn geboekte suksessen: na nauwelijks twee maanden kan Lontulu reeds in het Engels bidden. Onverwacht brengt Victor Leblanc, distriktskommissaris en fanatiek burokraat, Hodister een bezoek. Zij hebben opdracht gekregen - rechtstreeks uit Brussel - om de rubberproduktie te verdubbelen.

### Tweede Scene

Alleen voor zijn hut uit Nzinga zijn woede over de omstandigheden die door de blanken aan zijn volk werden opgedrongen. Hij beklagt het feit dat dit leven de ziel zal vertroebelen van zijn zoon Lontulu, die enkel zal opgroeien om te haten. De dorpsbewoners komen aangelopen met het nieuws dat Hodister en Enkofo in aantocht zijn.

Hodister heeft besloten de bevolking van Lulonga de jungle in te sturen om latex uit wilde rubberplanten te oogsten. Nzinga protesteert omdat zijn volk nog uitgeput is van de oogst van de vorige maand. Enkofo herinnert Hodister aan de beste manier om zich ervan te verzekeren dat de mensen van Lulonga met voldoende latex uit de jungle terugkeren: Nzinga gegijzeld houden. Hodister laat Nzinga opsluiten.

Gewapend met musketten en de fimbozweep, moeten Enkofo en zijn handlangers erop toezien dat de rubberkwota worden bereikt. Spaarzaamheid is echter vereist: voor elke gebruikte kogel eist Hodister een bewijsstuk: een lichaam, een hand, een voet.

## TWEEDE BEDRIJF

### Eerste Scene

De rubberwinning in de jungle is uitputtend en moeilijk werk. De dorpingen vinden enkel soelaas in het vertellen van humoristische en onderhoudende volksverhalen die de tijd helpen verstrijken en de aandacht afleiden van lijden en beproevingen onder de terreur van Enkofo's soldaten. Lontulu vertelt hen het verhaal van twee broers: de Slimme en de Dwaas. Elke dag gaan de broers vissen, elke dag eigent de Slimme zich de vangst van de Dwaas toe. Thuisgekomen wordt de Slimme telkens door de familie geprezen, terwijl honger het enige loon is van de Dwaas. Op een dag verslikt de vader zich in een visgraat, en de Dwaas weigert de dokter te roepen.

Op dat moment komt Enkofo tussen en de dorpingen gaan verder met het oogsten. Enkofo controleert nauwkeurig hun werk en besluit een van de dorpingen tot voorbeeld te stellen. Hij bewerkt hem met de zweep, en beweert dat hij enkel zijn werk uitvoert: de blanke houdt alles bij.

Wanneer de handlangers aankomen met een pas geschoten varken, herinnert Enkofo hen eraan dat het gebruik van elke kogel moet verantwoord worden. Lontulu wordt het slachtoffer ...

### Tweede Scene

Hodister maakt in zijn kantoor de inventaris op. In zijn cel beschrijft Nzinga de gruweldaden die de blanke op zijn volk pleegt.

De Birkins komen bij Hodister klagen over de geruchten die de ronde doen over wreedheden tegenover de dorpingen in de jungle. Hodister geeft hen de raad dergelijke zaken om eigen bestwil niet in de openbaarheid te brengen: hun plannen voor het opzetten van een missiepost in Lulonga zouden in het gedrang kunnen komen. Wanneer de klok drie uur slaat, vraagt Hodister de Birkins hem alleen te laten - het is zijn heilig uur, het moment waarop hij iedere dag droomt van een toekomst met alle genoegens die hij als jonge knaap in Antwerpen moest ontberen. Zijn dromerij wordt verstoord door LeBlanc, die komt binnenstormen om te vragen hoe ver de oogst staat. LeBlanc merkt hoe Nzinga hem aanstaart vanuit zijn cel, en vernedert het dorps hoofd door hem de baard af te scheren. Als LeBlancs gewelddadig gedrag dreigt te escaleren, komt Hodister tussenbeide. Hij stuurt LeBlanc weg, brengt Nzinga terug naar zijn cel en veegt de baardharen weg.

## DERDE BEDRIJF

### Eerste scene

Het regenseizoen is begonnen. Fiona, Harris en Hodister brengen keuvelend de avond door op Hodisters veranda. Harris bedrinkt zich en valt in slaap. Er hangt een bedwelmend sensuele sfeer en als het uiteindelijk begint te regenen, omhelzen Fiona en Hodister elkaar naast de slapende Harris.

Plotseling valt Leblanc totaal overstuurt binnen: Amerikaanse en Engelse zendingen hebben het wanbeleid in Kongo aangeklaagd. Het Belgisch parlement heeft besloten een onderzoekskommissie te sturen. Leblanc beseft dat het rubbersysteem en alles waar hij voor gewerkt heeft spoedig zal verdwijnen. In volle razernij schiet hij zich door het hoofd.

### Tweede Scene

De volgende dag telt Hodister de winsten en verliezen van de rubberoogst - het kwotum is bereikt, maar vijf dorpingen zijn gestorven en twee gevlucht. Buiten Hodisters kantoor zingen de dorpingen over Nzingas ziekte: een gebroken vader lijdt onder de pijnen van zijn zoon.

Het echtpaar Birkin komt melden dat zij vertrekken met de stoomboot 'Le Roi des Belges'. Ze zullen getuigen voor het Engelse parlement. Twee dorpingen, Efomi en Mboyo, vergezellen de Birkins: zij hebben erin toegestemd om in de missie in Boma te gaan werken - een verbintenis voor zeven jaar lijkt een kleine prijs om Lulonga te kunnen verlaten. De twee kunnen de reiskoffer van het echtpaar amper tillen. Wanneer ze die openen, ontdekken ze tot hun verbazing een hele resem waardevolle voorwerpen van ivoor en ebbehout. Het enige wat ze Harris laten behouden is zijn bijbel.

De verminkte Lontulu komt plots binnen en vraagt Harris waarom zijn gebeden onbeantwoord blijven: hoe hij ook bidt, zijn verloren hand komt niet terug. Niet in staat de jongen te helpen, vertrekken de Birkins.

Op dat ogenblik arriveert Enkofo, beladen met wapens en een koord met afgehouden handen. Hodister prijst Enkofo: hij heeft goed gehandeld, het kwotum is bereikt. Als Lontulu hem benadert, verdedigt Enkofo zijn handelingen: hij had geen enkele keuze. Plotseling grijpt Lontulu de koord met handen en vlucht. Voor hij vertrekt herinnert Enkofo Hodister eraan dat Lontulu zal opgroeien om hen beide te haten.

Weer alleen schrijft Hodister een brief aan zijn oversten om hen te informeren over LeBlancs zelfmoord. Buiten melden de dorpsbewoners dat Nzinga eindelijk rustig slaapt; hij zal ontwaken als een gesterkt man. Op dat ogenblik slaat de klok drie uur - Hodisters heilig uur.

## Medewerkers

|                         |                            |
|-------------------------|----------------------------|
| <i>muziek</i>           | Dirk D'Haese               |
| <i>libretto</i>         | Alexander Steyermark       |
| <i>regie</i>            | Alexander Steyermark       |
| <i>muzikale leiding</i> | Robert Casteels            |
| <i>assistent</i>        | Peter Lockwood             |
| <i>dekor</i>            | Yoris Van den Houte        |
| <i>kostuum</i>          | Anita Evenepoel            |
| <i>licht</i>            | Chris Renson               |
| Arthur Hodister         | Werner Van Mechelen        |
| Harris Birkin           | Zeger Vandersteene         |
| Fiona Birkin            | Virginia Kerr              |
| Enkofo                  | Thomas Young               |
| Victor LeBlanc          | Wilbur Pauley              |
| Nzinga                  | Herbert Perry              |
| Lontulu                 | Denise Alonzo              |
| Handlanger 1            | Gary Boyce                 |
| Handlanger 2            | Marcel Snijders            |
| Efomi                   | Keel Watson                |
| Mboyo                   | Colin L. Brown             |
| Villagers               | Collette Allen             |
|                         | Josephine Amankwah         |
|                         | Angela Caesar              |
|                         | Michelle Lokey             |
|                         | Ademilola Oduwole          |
|                         | Antonia Adellita           |
|                         | Llewellyn Anthony Rayappen |
|                         | Steven Denton              |
|                         | Keel Watson                |
|                         | Colin L. Brown             |
|                         | Gary Boyce                 |
|                         | Marcel Snijders            |

|                                        |                    |
|----------------------------------------|--------------------|
| Orkest: Sounds Of an Ignored Landscape |                    |
| <i>Koncertmeester</i>                  | Eric Robberechts   |
| <i>piccolo</i>                         | Toon Fret          |
| <i>altfluit</i>                        | Leen Indigne       |
| <i>fluit</i>                           | Veerle Secember    |
| <i>hobo</i>                            | Yf Bourry          |
| <i>klarinet</i>                        | Freddy Coppé       |
| <i>hoorn</i>                           | Stefaan Vanlede    |
| <i>fagot/contrafagot</i>               | Michiel Lietaert   |
| <i>sopraansax</i>                      | Martin Fredebeul   |
| <i>altsax</i>                          | Eric Sleichim      |
| <i>tenorsax</i>                        | Luk Mishalle       |
| <i>baritonsax</i>                      | Véronique Delmelle |
| <i>trompet</i>                         | Rik Ghesquière     |
| <i>trompet</i>                         | Mark Walravens     |
| <i>trombone</i>                        | Carlo Mertens      |
| <i>bastuba</i>                         | Mark Vandingenen   |
| <i>akkordeon</i>                       | Philippe Thuriot   |
| <i>harp</i>                            | Paola Larini       |
| <i>piano/celeste</i>                   | Peter Lockwood     |
| <i>slagwerk</i>                        | Bart Bouckaert     |
|                                        | Gert D'haese       |
|                                        | Bart Quartier      |
|                                        | Gabriel Laufer     |
|                                        | Sarah Mouradoglou  |
| <i>viool</i>                           | Eric Robberechts   |
|                                        | Marc Danel         |
|                                        | Igor Semenoff      |
|                                        | Gilles Millet      |
|                                        | Koen Rens          |
|                                        | Frederic d'Ursel   |
| <i>altviool</i>                        | Juliette Danel     |
|                                        | Sara Kuyken        |
| <i>cello</i>                           | Guy Danel          |
| <i>contrabas</i>                       | Pierre Boigelot    |

|                            |                                                                                                                   |
|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>repetenten</i>          | Peter Lockwood<br>Benjamin Rawitz                                                                                 |
| <i>regie assistentie</i>   | Christel Haesaert                                                                                                 |
| <i>hoofdinspiciënt</i>     | François de Carpentries                                                                                           |
| <i>inspiciënt</i>          | Guy Anthoni                                                                                                       |
| <i>orkestregie</i>         | Frank Van Elsen                                                                                                   |
| <i>rekwisieten</i>         | Kat De Baerdemaeker                                                                                               |
| <i>make-up</i>             | Ad Van Mierlo                                                                                                     |
| <i>kostuum assistentie</i> | Diane Broeckx<br>Inès Plançon<br>Marie-José Thyssen                                                               |
| <i>technische leiding</i>  | Patrick Van Hoof                                                                                                  |
| <i>dekorkonstruktie</i>    | Jacques Van Slembrouck<br>André Lebacq                                                                            |
| <i>techniek</i>            | Lieven De Meyere<br>Nico Douwen<br>Joost Fleerackers<br>Jan Geivaerts<br>Dag Jennes<br>Jo Leys<br>Rik Van Gysegem |
| <i>algemene directie</i>   | Geert Van Goethem<br>Linda Sterckx                                                                                |
| <i>productieleiding</i>    | Inge Sierens                                                                                                      |
| <i>assistentie</i>         | Ilse Cockx<br>Colette Vodegel Matzen                                                                              |
| <i>juridisch advies</i>    | Herman Croux                                                                                                      |
| <i>secretariaat</i>        | Micelline Gillis                                                                                                  |

Met dank aan Jerry Aerts, Michel Uytterhoeven, Bernard Focroulle, Jürgen Höfer, Daniël Vangroenweghe, Koninklijk Museum voor Midden Afrika (Tervuren), Museum voor Fotografie (Antwerpen), Agfa-Gevaert, Amy Briamonte, Brigitte Pinter.

Met de steun van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Nationale Loterij.

## Biografieën

### Dirk D'Haese

Dirk D'Haese, geboren in Antwerpen in 1960, studeerde aan het Koninklijk Konservatorium te Brussel en verhuisde dan naar Wenen, waar hij nog steeds woont. Hij studeerde er compositie aan de 'Musikhochschule' en aan de universiteit bij Friedrich Cerha. Sinds 1984 werkt D'Haese als muziekwetenschapper nauw samen met het befaamde Clemencic Consort in Wenen.

Tussen 1986 en 1988 maakte D'Haese verschillende reizen naar Afrika ten zuiden van de Sahara. Hierover maakte hij de thesis Afrikaanse Avonturen: Dokumentatie en vormanalyse van de Zuidoostafrikaanse muziek aan de hand van 17 muzikale voorbeelden. Zijn reizen en onderzoekswerk in Afrika hebben een fundamentele invloed gehad op zijn benadering van het komponeren.

Sinds 1988 is Dirk D'Haese huiskomponist bij het Festival van Vlaanderen en hij was gastkomponist tijdens het seizoen 1990-91 voor de middagconcerten in De Munt. Verder kreeg hij belangrijke opdrachten van o.m. Pentafoon Bläserkwintet (1978 en 1984), Wiener Instrumentalsolisten (1985) en Mallet & Flute (1990) - beide samengesteld uit solisten van de Wiener Symphoniker -, Brussels Strijderskwartet (1986), Muntshouwborg (1989), Brussels Jeugd & Muziek Orkest (50e verjaardag, 1990), Week van de Hedendaagse Muziek (Gent 1991), en Ville de Saumur (France 1991).

D'Haese is een veelzijdig komponist. Hij schreef voor piano en andere solo-instrumenten, kamermuziekensembles, stem, kamerorkest en symfonisch orkest. Zijn werk omvat o.m. *13 Bagatellen* voor piano, *Catalogo VII* en *Introduction Music* voor kamerorkest, *Catalogue V* voor strijkerskwartet, *Ottetto* voor blaaskwintet, *Per Strada* voor trompetkwartet, *Italian Morning* (eerste symfonie) voor groot orkest, *Accordion Concerto* en vele andere.

Voor stem schreef hij o.m. *4 Early Love Songs*, *Im Moment* en *Three Carinthian Songs*. In opdracht van het Festival van Vlaanderen schreef hij onlangs *Sauf- Liebes- und Sterbelieder*, een liedcyclus voor Harald Stamm. Van het Weense Arnold Schönbergkoor kreeg hij een opdracht voor groot koor, *Das Wahre Sängerleben*, te creëren in 1993. Zijn samenwerking met librettist Alexander Steyermark resulteerde tot nu toe in *7 Erotic Songs* (Engelse versie door Steyermark en D'Haese) en een liederencyclus, *Peel the Plum*. Onlangs voltooide hij *Glimpses From An Elephant's Back*, een zangcyclus in opdracht van Arlene Shrut (New York City), die gekreëerd werd in Washington (april 1993) en die ook in het kader van Antwerpen '93 zal opgevoerd worden.

### Alexander Steyermark

Sinds 1987 is Alexander Steyermark werkzaam als music supervisor in de Amerikaanse filmindustrie. Hij werkte met regisseurs als Spike Lee (*Malcolm X*, *Jungle Fever*, *Mo' Better Blues*, *Do the Right Thing*), Paul Schrader (*Light Sleeper*, *Patty Hearst*), Howard Brookner (*Bloodhounds of Broadway*) en James Lapine (*Impromptu*).

Als onafhankelijk filmmaker, gevestigd in New York, schreef en regisseerde Steyermark in 1985 de kortfilm *Where Little Demons Dwell* (30 min., 35 mm), die vertoond werd op de filmfestivals van o.m. Montreal, Mannheim, Torino en Melbourne. Als regisseur van muziekvideo's ontving hij de 1987 Boston Music Award for Outstanding Video.

Als theatermaker schreef en regisseerde hij in 1986 de eenakter *The Lives of Goldfish*,

waarvan de première plaatsvond in New York van datzelfde jaar. Als acteur was hij te zien in Dancespace en The Poetry Project, waar hij de rol speelde van Billy the Kid in Jim Neu's Buffalo Dreams (1986/87).

Zijn eerste langspeelfilm, *Requiem* (1990), gebaseerd op het leven en de brieven van de 19de eeuwse Duitse romantische schrijver Heinrich von Kleist, won de tweede prijs in de Long Drama Category van de 21ste Baltimore Independent Film Competition. De film kreeg tevens de Gordon Parks Gold Award for Cinematography van het 1991 Philadelphia International Film Festival, en werd fel toegejuicht op het 1991 Cinequest/San Jose Film Festival.

In 1990 ontmoette Steyermark de Vlaamse komponist Dirk D'Haese, het begin van een interessante samenwerking die tot nu toe resulteerde in 7 *Erotic Songs* (Engelse versie door Steyermark), en de Liedercyclus *Peel the Plum*.

### Robert Casteels

Na zijn muziekstudies bij Ronald Zollman in Brussel studeerde Robert Casteels orkestdirectie aan de Guildhall School of Music and Drama in Londen, en aan de Juilliard School in New York. Hij nam er ook deel aan de masterclasses van Zubin Mehta en Leonard Bernstein. Hij dirigeerde concerten tijdens zomerkursussen van het Dartington Festival of Arts, de Nederlandse Omroep Stichting in Hilversum en het Internationaal Bartok Seminarie in 1988 met P. Eötvös.

In 1986 was Robert Casteels finalist van de New York Conducting Workshop en in 1989 behaalde hij in Boedapest tijdens de Zesde Internationale Orkeststichtingwedstrijd van de Hongaarse Radio en Televisie de speciale juryprijs voor hedendaagse muziek. In eigen land ontving hij de prijzen 'De Kerkhove' en 'Mathilde E. Horlait-Dapsens'.

Hij werkte als assistent met vermaarde dirigenten als Sylvain Cambreling, Charles Dutoit, Sixten Ehrling, Cristobal Halffter, Karl-Anton Rickenbacher, Spiros Argiris en Ronald Zollman.

Wat opera betreft, werkte hij in Londen en Cambridge, waar hij o.m. *Falstaff* van Verdi dirigeerde, in New York voor het American Opera Centre (*La Nozze di Figaro*), voor het Spoleto Festival in Charleston, SC (*Salome*, *Russalka* en de Amerikaanse première van *The Blanket* van R. Convery) en voor het Aspen Festival (*The Rake's Progress*). Hij werkte mee aan Albert Herring voor het Opera Forum (Enschede, Nederland), aan *Simon Boccanegra* in de Vlaamse Opera (Antwerpen) en aan *Boris Godounov*, *Elektra*, *Parsifal* en Janacek's *Uit het Dodenhuis* in De Munt (Brussel).

In 1991 dirigeerde hij *The Hard Nut*, de Mark Morris Dance Group-productie van Tchaikovsky's *Notenkraker* in De Munt, en *The Rape of Lucretia* en Bernstein's *Songfest* in het Koninklijk Konservatorium in Brussel. Datzelfde jaar nam Robert Casteels de muziekdirectie op zich van de fel toegejuichte Belgische première van *Jakob Lenz*, de kameropera van Wolfgang Rihm. Hij dirigeerde balletten voor het Juilliard Dance Festival in New York en het Balletto di Toscana in Spoleto (Italië).

Robert Casteels bezit een zeer gevarieerd symfonisch repertorium, van klassiek tot de meest hedendaagse muziek. Tijdens zijn verblijf in de V.S. was hij muzikaal directeur van de Juilliard Pre-College Symphony en trad hij op met het Juilliard Conductor's Orchestra en het Spoleto Festival Orchestra in Charleston. Daarna volgden uitvoeringen met de Melbourne Symphony Orchestra, het Nationaal Orkest van België en het Orchestre de Chambre de Wallonie. Hij is geregeld gastdirigent van het RTBF-orkest in het kader van festivals zoals Ars Musica en Wallonie-Hainaut.

### Yoris Van den Houte

Gedurende de laatste zeven jaar werkte scenograaf Yoris Van den Houte nauw samen met de Belgische choreografe Karin Vyncke.

Hij ontwierp dekors en grafische ontwerpen voor Vynckes produkties *Next* (1986), *Sous les vêtements blancs* (1988), *Mé-zon* (1989), *Kreuset* (1990) en *Vous avez appris que je tombais* (1992). Deze produkties waren te gast in verschillende Europese landen en de Verenigde Staten.

In 1992 co-regisseerde Yoris Van den Houte, samen met Dirk Gryspeirt, de dans-video *Tristitia* voor de BRTN.

Hij participeerde in verschillende groepstentoonstellingen zoals *Onderaardse Attractie* (1987), *Storen aub* (1990), allebei in Brussel, en *Archipel* (1991) in Montbéliard (Frankrijk).

### Anita Evenepoel

Anita Evenepoel ontwerpt zowel kostuums en dekors voor theater als juwelen, kleding en textielsculpturen.

Sinds 1983 exposeerde zij in galerijen als Gallery Aspects, Londen; Galerie Ra, Amsterdam; Galerie Neon, Brussel; Helen Drutt Gallery, Philadelphia; Kulturhuset, Zweden; 't Sterckshof in Antwerpen. Zij nam deel aan verschillende kunsttentoonstellingen en modeshows: *Les Paradoxes de la Mode*, Brussel; *Textile Biennale*, Bratislava (1986); *Contemporary Jewellery*, Museum of Modern Art, Tokyo en Kyoto; *Contemporary Belgian Jewellery*, Foundation Gulbenkian, Lissabon (1988); *Europaisches Kunsthandwerk*, Stuttgart (1991).

Zij ontwierp de kostuums voor *Ai* (1986) van choreograaf Marc Vanrunxt, *Code* (1989) door Theater Stap, *Ali's Scream* (1989) van choreografe Catherine Massin, *De bittere tranen van Petra von Kant* (1990) door Het Zuidelijk Theater, *Scapino Meets Dap* (1992) door het Scapino Ballet, *Trazom* (1992) met het Iso New York Dance Theater, en Paula Abduls wereldtoernee (1990). Ze ontwierp ook de kostuums en het decor voor de opera *Time Out* met het Iso New York Dance Theater in Milaan in 1988 en maakte twee eigen produkties: *Moving Textiles* met Eric Raeves in 1985 en *Peau d'Ane* in 1988.

Van 1987 tot 1989 was Anita Evenepoel gastdocente aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam.

### Chris Renson

Na zijn studies aan het HRITCS (beeld, geluid en montage), werkte Chris Renson zich snel op in verschillende functies in de filmwereld. De laatste jaren was hij een vaste medewerker van Peter Greenaway; als kameraman in *The Baby of Macon* (1992) en *Prospero's Books* (1990), als directeur fotografie in *Darwin* (1992), en als assistent kameraman in *The cook, the thief, his wife and her lover* (1989), *Drowning By Numbers* (1987) en *Z.O.O.* (1985). Andere langspeelfilms waar hij aan meewerkte, zijn o.m. *A strange love affaire* (1984) van E. De Kuyper, *The secrets of love* (1986) van H. Kümmel en *Mascara* (1986) van P. Conrad.

Chris Renson was ook actief in het domein van de kortfilm. Hij was onder meer assistent kameraman in *Victoria* (1988) van M. J. Lafontaine en *Like a mountain* (1989) van Jan Bulteel. In *Death in the Seine* (1989) van Peter Greenaway fungeerde hij als kameraman en hij was directeur fotografie in o.m. *Franz-Franz* (1986) van W. Verdin, in *Passio* (1989) van M. J. Lafontaine en in *Vol au Vent* (1991) van R. Mesdagh.

### Werner Van Mechelen

De Belgische bas-bariton Werner Van Mechelen werd in 1988 laureaat van de Internationale Koningin Elisabethwedstrijd voor Zang en behaalde in 1989 de tweede prijs tijdens het Internationaal Vocalistenconcours in s'Hertogenbosch in de discipline Lied. Verder won hij prijzen op het Concours International de Chant te Toulouse en het Concorso Vinas te Barcelona, waar hij ook de speciale Schubertprijs won.

In 1990 bekam hij een studiebeurs van het Richard Wagner Verband. Hij studeerde bij Malcolm King, Mitsuko Shirai en Hartmut Höll en volgde meesterkursussen bij Robert Holl, Elisabeth Schwarzkopf en Dietrich Fischer-Dieskau.

Werner Van Mechelen zong in de Operastudio van Zürich, het Landestheater van Coburg, het Stadttheater van Bielefeld en de opera's van Luik, Antwerpen, Wiesbaden en Braunschweig.

Hij zong de rollen van de Graaf en Figaro in *Le Nozze di Figaro*, Guglielmo in *Così fan Tutte*, de titelrol en Leporello in *Don Giovanni*, Papageno in *Die Zauberflöte*, Belcore in Donizetti's *L'Eisir d'amore*, Schaunard in *La Bohème* en Dandini in Rossini's *La Cenerentola*.

Werner van Mechelen is tevens een veel gevraagd concertzanger. Naast verschillende optredens in het kader van het Festival van Vlaanderen, concerteerde hij in Israël, Manilla, Genève, Hamburg, Amsterdam, Parijs, Barcelona,...

Zijn voorliefde gaat naar het lied. Samen met pianist Marc Deckers geeft hij regelmatig liedrecitals. Hij zong o.m. de *Winterreise* in Coburg en *Die Schöne Müllerin* in het Concertgebouw van Amsterdam.

### Thomas Young

De loopbaan van de Amerikaanse tenor Thomas Young wordt gekenmerkt door een verscheidenheid van stijlen en media, van opera en oratorium tot Broadway musical, nationale en internationale toernees.

Hij debuteerde voor de New York City Opera in de dubbelrol die voor hem werd gekreëerd door komponist Anthony Davis voor de wereldpremière van *X, The Life and Times of Malcolm X*. Andere door hem vertolkte operarollen zijn o.m. Sportin' Life in *Porgy and Bess* voor de Houston Grand Opera, de titelrol in *Faust* met de New Yorkse Opera Ebony, Tirinto in Händels *Imeneo* (waarvan opnamen werden gemaakt bij Columbia Records), en Alfredo in *La Traviata* voor het Manhattan Opera Theatre.

Thomas Young vertolkte de rol van Judas in *Jesus Christ Superstar* tijdens de toernee van deze productie doorheen de USA, de titelrol in *The Wiz*, Che in *Evita*, en de hoofdrollen in *Pippin* en Kurt Weills *Lost in the Stars*.

Recente vertolkingen zijn o.m. Molqi en Jonathan Rumor in *The Death Of Klinghoffer* van John Adams in een regie van Peter Sellars voor de Munt, de San Francisco Opera, de Opéra de Lyon en het Festival van Vienna; Aron in Moses und Aron van Arnold Schönberg en Deportes in *Die Soldaten* van Bernd Zimmermann, beide voor de New York City Opera; Rinaldo voor de Amerikaanse première van Rossini's *Armida* met de Tulsa Opera; de hoofdrol in *Stand-Up Shakespeare* in een regie van Mike Nichols; de verteller in Hemphills *Long Tongues* in het Apollo Theatre en de creatie en wereldpremière van een rol die speciaal voor hem werd geschreven door Anthony Davis voor *Under the Double Moon*, een productie van het St. Louis Opera Theater.

In het kader van de Salzburger Festspiele 1992 zong Thomas Young in *Saint François d'Assise* van Messiaen, eveneens in een regie van Peter Sellars. Daarna vertolkte hij voor

de Nederlandse Opera de rol van de Lawyer in *Punch and Judy* van Birtwistle.

Als concertzanger met standaardrepertorium (o.m. barokmuziek) trad de tenor op in de belangrijkste concertzalen in meer dan twintig landen, en met symfonieorkesten als de Los Angeles Philharmonic, New York Philharmonic, Denver, Seattle, Oakland, Kansas Symphony, Philharmonia Virtuosi and San Francisco Symphony..

Zijn recente opnamen van negro-spirituals voor Kerstmis onder de titel *Black Christmas* werden enthousiast onthaald, zowel door het publiek als de critici. Onlangs kwamen drie andere opnamen uit met vertolkingen van hem: *The Death of Klinghoffer*, *High Standards* en *X. The Life and Times of Malcolm X*.

### Virginia Kerr

Virginia Kerr wordt beschouwd als een van de belangrijkste jonge sopranen uit Ierland. Ze studeerde aan de Royal Irish Academy of Music in Dublin en de Guildhall School of Music and Drama. Zij verwierf spoedig een internationale reputatie en zong in Spanje, Hongarije, Duitsland, Malta, USA, Frankrijk, Mexico, Italië en Groot Brittanië.

Virginia heeft een uitgebreid operarepertorium en treedt regelmatig op met zowel Britse als buitenlandse gezelschappen. In 1990 debuteerde ze voor het Glyndebourne Festival en trad ze met het gezelschap op tijdens het Henry Wood Promenade Concert in de Royal Albert Hall. Ze onderhoudt een nauwe band met de Schotse Opera, waar zij o.m. de hoofdrol zong in de bekroonde productie van Janaceks *Jenufa*. Zij nam er ook de hoofdsopraanpartij op zich voor de wereldpremière van Judith Weirs *The Vanishing Bridegroom*. Deze productie, opgevoerd in Glasgow en in Covent Garden, werd verfilmd door de BBC.

Nadien vertolkte ze o.m. de Gravin (*Le Nozze di Figaro*) voor het Manoeltheater in Malta, Helmwige (*Die Walküre*) en Donna Elvira (*Don Giovanni*) voor de Schotse Opera, en Anita (*Jonny Spielt Auf*) in Leipzig. In 1992 kende zij veel succes met haar optreden in Schreckers *Der Ferne Klang* met Opera North. Tijdens het lopende seizoen zingt zij nog Elvira (*L'Italiana in Algieri*) in Dublin, en Ortlinde (*Die Walküre*) in Nantes.

Het concertrepertorium van Virginia Kerr gaat van de werken van Bach tot liederen van Weber met orkest en *War Requiem* van Britten. Zij zong o.m. *Exsultate Jubilate* en *Requiem* van Mozart in Bilbao, *Missa Solemnis* van Beethoven en *Requiem* van Verdi met het Mississippi Symphony Orchestra, *Carmina Burana* met de Royal Philharmonic Orchestra, en Strauss' *Four Last Songs* met het Ierse National Symphony Orchestra. Virginia is ook een trouwe gast bij de Ierse en Engelse radio en televisie. In december '92 maakte ze haar eerste commerciële opnamen bij het Naxos label.

### Zeger Vandersteene

Zeger Vandersteene zong reeds als koorknaap de sopraansolo's bij de Schola Cantorum van de Sint Baafskathedraal in Gent.

Als lichte tenor kreeg hij een vijfjarige opleiding bij Marie Lietard. Daarna werkte hij met een aantal vermaarde pedagogen in binnen- en buitenland (o.a. met Lucie Frateur, Anton Dermota en Giancarlo Montanaro) en volgde verschillende internationale meesterkursussen. Stilistisch studeerde en werkte hij samen met o.a. Safford Cape, René Clemencic, Nicolaus Harnoncourt, Michel Chapuis, Romain de Saint Aroman, Tito Gotti, Franz Bruggen en Alfred Deller voor de 'oude muziek'; voor hedendaagse muziek met Henri Pousseur, Peter Schat, Rudolf Kelterborn, Cathy Berberian en Reinbert De Leeuw.

Aanvankelijk zong hij vooral als contratenor het middeleeuwse, renaissance- en barokrepertoire, zowel solistisch als in ensembleverband, en maakte hij talrijke, door

critici en publiek fel gesmaakte plaatopnamen.

In 1978 besloot hij - vrij onverwacht - zijn natuurlijke tenorstem verder uit te bouwen, de wereld van de 'oude muziek' te verlaten en het lyrische tenorrepertoire uit te voeren. Sindsdien is hij regelmatig te gast in de meest vooraanstaande zalen en muziekcentra en op alle grote festivals in Oost- en West-Europa, Israël, de Verenigde Staten en Centraal- en Zuid-Amerika.

Hij werkte met bekende dirigenten als Peter Maag, Sir Charles Mackerras, Gustav Kuhn, Richardo Chailly, Theodor Guschelbauer, Rafael Frübeck de Burgos, Aldo Ceccato, Peter Schreier, Nicolaus Harnoncourt, Sir John Pritchard en vele anderen, zowel voor concert als opera. Met zijn vaste begeleider Levente Kende geeft hij tal van liederavonden en maakte hij verschillende zeer gewaardeerde plaat- en CD-opnamen (o.m. *Die Schöne Müllerin*, *Liederkreis-Dichterliebe*, *Winterreise*)

### Herbert Perry

Sinds zijn professioneel debuut in 1979 bij de Arizona Opera in Tucson, bouwde de Amerikaanse bas-bariton Herbert Perry een internationale carrière uit, waarbij hij optrad in operaprodukties, concerten met orkest en solorecitals.

Tijdens het seizoen 1987-88, maakte Herbert Perry zijn debuut bij de New York City Opera als Timur in *Turandot*, en zong hij de titelrol in *Le Nozze di Figaro* met de Sarasota Opera. Concertvoorstellingen omvatten o.m. *Elektra* met Seiji Ozawa en de Boston Symphony in Boston en in de Carnegie Hall in New York. In Boston zong hij eveneens Don Fernando in *Fidelio* met The Boston Concert Opera.

Herbert Perry bouwde zijn nauwe band met het Mozartrepertorium verder uit met, naast andere engagementen, voorstellingen in de Sarasota Opera in de titelrol van *Don Giovanni*. In 1989 volgden voorstellingen als Raimondo in *Lucia di Lammermoor* met het Arkansas Opera Theatre en als Leporello in Peter Sellars' produktie van *Don Giovanni* tijdens het Pepsico

Summerfare Festival in Purchase, New York. Deze produktie werd later in Wenen verfilmd voor televisie (Europa en de Verenigde Staten) en commerciële distributie.

In november 1990 maakte hij zijn debuut bij de Metropolitan Opera, en hij trad later in het seizoen op in *I Puritani* als Walton en in *Tosca* als Angelotti.

Het seizoen 1991-92 omvat optredens met het St. Paul Chamber Orchestra in Mozart's *Requiem*, gedirigeerd door Hugh Wolf, en in *La Clemenza di Tito* voor de Boston's Händel en Haydn Society, gedirigeerd door Christopher Hogwood. In het voorjaar kon men Perry beluisteren in de Metropolitan Opera, in voorstellingen van *Elektra* en *Billy Bud*.

Herbert Perry is ook een regelmatige bezoeker van verschillende Noordamerikaanse muziekfestivals, waaronder het Chautauqua Festival, het Aspen Music Festival, het Spoleto Festival en het Minnesota Orchestra Sommerfest. Hij maakte zijn nationaal televisiedebuut als Balthazar in Gian Carlo Menotti's *Amahl and the Night Visitors*, gedirigeerd door de komponist, in het kader van een live-uitzending van de Kennedy Center Honors in 1984.

### Wilbur Pauley

Wilbur Pauley, afkomstig uit Beaver, Pennsylvania (USA), studeerde aan het Westminster Choir College en ontving een beurs voor een opleiding als dirigent aan de Carnegie-Mellon University. Hij wordt erg gewaardeerd voor zowel zijn opera-als zijn oratoriumvertolkingen.

Recente optredens omvatten o.m. Beethovens *Negende* met de Springfield (MO)

Symphony, Mozarts *Requiem* met de Virginia Symphony, *Andrea Chenier* en *Manon* met de Hawaii Opera, Timur in *Turandot*, Colline in *La Bohème* en Dr. Grenville in *La Traviata* met de New York City Opera, en Jezus in de *Matteüspassie* in Carnegie Hall. De veelzijdigheid van Wilbur Pauley kan worden afgeleid uit volgende engagementen: in 1991-92 debuteerde hij in de New York Metropolitan Opera als Wilhelm in de wereldpremière van Corigliano's *The Ghosts of Versailles*; keerde hij terug naar de Houston Grand Opera voor de wereldpremière van Meredith Monks Atlas, vervoege hij Newband in Bang-on-a-Can Festival voor de New York City première van Harry Partch's *The Wayward*, en zong eveneens de New York City premières van Schönbergs *Moses und Aron* en Zimmermann's *Die Soldaten* in de New York City Opera.

Vorig seizoen debuteerde Wilbur Pauley in de Lyric Opera van Chicago in *Elektra*, *Pelleas et Melisande* en de wereldpremière van Bolcoms *McTeague*; zong Sarastro in *De Toverfluit* (regisseur Martha Clarke) in de Glimmerglass Opera; trad op in en nam de muzikale leiding op zich van de muziektheaterproduktie *In The Time of the Comedian Harmonists* met het Hudson Shad sextet in Arts at St. Ann's in Brooklyn; en hij zong in *Avenue X*, een a capella doo-wop musical, in het Eugene O'Neill Center.

Wilbur Pauley is ook bedrijvig buiten de wereld van de klassieke muziek: voor televisie (*Law and Order*), film (*Beauty and the Beast*, *Aladdin* en de volgende Disney animatiefilm *Pocahontas*) en Broadway (*The Merchant of Venice* met Dustin Hoffman). Enkele van zijn recente opnamen zijn Strauss' *Deutsche Motette* voor BMG en Stravinsky's *Renard* met het St. Lukes Orchestra onder leiding van Robert Craft.

### Denise Alonzo

De jonge Engelse sopraan Denise Alonzo studeerde aan de Colchester Institute School of Music en de universiteit van Middlesex in Engeland.

Zij trad op als soliste met het English Baroque Choir in Monteverdi's *Magnificat* in St. John's Smith Square en St. Giles Cripplegate in Londen. Zij werkte ook bij het London Philharmonic Choir in Stravinsky's *Mass for voices and Wind* in de London Festival Hall. Denise Alonzo zong solo recitals in St. Brides Church, Fleet Street, het Colchester Institute - waar ze studeerde - en in St. Margaret's Church in Londen. Daarnaast nam ze deel aan verschillende concerten en maakte ze opnamen met het London Philharmonic Choir, het BBC Symphony Chorus, The Ionian Singers en het New London Chamber Choir.

*Tommy*, opgevoerd in het Queens Theatre in Londen, en Carmen Jones, opgevoerd in de Old Vic, eveneens in Londen, zijn enkele van de opera's waarin Denise Alonzo optrad.

## S.O.I.L.

S.O.I.L. (Sight Of an Ignored Landscape) is een onafhankelijk productiecentrum voor de kunsten. Spilfiguren bij S.O.I.L. zijn Linda Sterckx en Geert Van Goethem.

Linda Sterckx werkte aanvankelijk als regie- en productie-assistente bij de dienst Kunstzaken van de BRT-TV. Dan stapte ze over naar de Munt, eerst als medewerkster van directeur Gerard Mortier, en vervolgens als regie-assistente bij diverse Muntproducties (o.m. met Karl-Ernst Herrmann, Lluís Pasqual en Adolf Dresen).

Geert Van Goethem was eerder actief als producer en productie leider van de theatergroep van Jan Fabre. Onder zijn management groeide dit aanvankelijk kleine, marginale gezelschap uit tot een succesrijke, professionele groep. *Het is teater zoals te verwachten en te voorzien was* en *De Macht der Teaterlijke Dwaasheden* werden opgevoerd in Londen (Royal Albert Hall), Parijs, Amsterdam, Helsinki, New York, Boston, Tel Aviv, Tokyo, Adelaide, Rome... Daarna werkte hij als regisseur bij de dienst Kunstzaken van de BRT-TV, waar hij ondermeer documentaires maakte over de Vlaamse filmindustrie en het Zweedse filmbeleid.

Met de groepstentoonstelling *Please do disturb* (1990) bracht S.O.I.L. dertig kunstenaars samen in een leegstaande lederfabriek in het kader van het kunstenfestival BRUZZLE 90. *Please do disturb* werd enthousiast ontvangen door zowel publiek als critici.

Vanuit haar betrokkenheid bij alle mediakunsten heeft S.O.I.L. zich geëngageerd in twee tekenfilmproducties. *The End Again* van Bruno Wouters ging in 1991 in première op het Internationaal Filmgebeuren van Gent en werd uitgenodigd op diverse internationale filmfestivals. De film won de Prijs van het Publiek tijdens de Nationale Kompetitie voor Kortfilms 1993 en zal binnenkort in de Belgische bioscopen vertoond worden. Ondertussen wordt volop gewerkt aan (*Just*) *To be a part of it*, een muzikale tekenfilm van Michel Druart, Vincent Gilot en Bert Van Goethem. De première is voorzien voor het najaar van 1993.

In het domein van de dans werkte S.O.I.L. als coproducent mee aan *Vous avez appris que je tombais* van de in Parijs werkende Vlaamse koreografe Karin Vyncke.

*Jakob Lenz* van Wolfgang Rihm was voor S.O.I.L. een belangrijke stap voorwaarts in de richting van de systematische realisatie van onafhankelijk muziektheater. *Jakob Lenz*, voorgesteld in de Singel in April 1991, werd geregisseerd door de Duitse Astrid Vahstedt met Robert Casteels als dirigent, en met een internationale cast en orkest. De televisie-adaptatie van deze productie werd eind 1992 genomineerd op MIDEM in Cannes voor het tweede Festival International de l'Audiovisuel Musical in de categorie Beste TV-Programma (Speciale Uitzending).

Naast *Red Rubber* presenteert S.O.I.L. in het kader van Antwerpen Culturele Hoofdstad van Europa 1993 ook *Il Combattimento di Tancredi e Clorinda*, een eigenzinnige video-en foto-installatie rond de kameropera van Monteverdi door Anna Torfs en Els Opsomer. Ondertussen is de voorbereiding aan de gang van *Borinage*, een muziektheaterproductie geïnspireerd door het werk van cineasten Joris Ivens en Henri Storck en geconcipieerd door de Vlaamse auteur Arne Sierens.